

3 Polisväsendet

3.1 Omfattning

Polisens verksamhet syftar enligt polislagen till att upprätthålla allmän ordning och säkerhet och i övrigt tillförsäkra allmänheten skydd och annan hjälp.

Den lokala polisorganisationen består för närvarande av 28 polismyndigheter. Målsättningen är att varje län skall utgöra en polismyndighet. Den ordningen är nu genomförd i 20 av 23 län. Länsstyrelsen är högsta polisorgan i länet och bestämmer bl.a. verksamhetens huvudsakliga inriktning. De flesta polisfrågor hos länsstyrelsen handläggs av länspolismästaren, som är regional polischef och tillika polischef inom den lokala organisationen.

Rikspolisstyrelsen är central förvaltningsmyndighet för polisväsendet. Till Rikspolisstyrelsen hör Säkerhetspolisen, Rikskriminalpolisen och Polishögskolan. Till polisväsendet hör dessutom Statens kriminaltekniska laboratorium. Rikspolisstyrelsen är chefsmyndighet för laboratoriet. Rikspolisstyrelsen är ansvarig myndighet för totalförsvarsfunktionen Ordning och säkerhet.

3.2 Utgiftsutvecklingen

UTGIFTSUTVECKLINGEN

MILJONER KRONOR (LÖPANDE PRISER)					
1995/96	1996	1997	1998	1999	2000
16 615	11 209	10 997	11 474	11 688	11 942

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

- Den planerade närpolisorganisationen är i stort sett utbyggd.

- Inom de prioriterade områdena - våldsbrott, narkotikabrott och ekonomisk brottslighet - har insatserna ökat.
- Det totala antalet ärenden som redovisats till åklagare har minskat. Inom de prioriterade områdena har dock antalet redovisade ärenden ökat.
- Produktiviteten för brottsutredningar har minskat.
- Utredningsbalanserna har ökat.
- Verksamhetsresultatet har uppnåtts genom att polisen har förbrukat 868 miljoner kronor mer än vad som anslagits för verksamheten.

Större förändringar

- Regeringen satsar ytterligare 862 miljoner kronor på polisen under budgetperioden 1998 - 2000.
- Ny teknik införs och metodutvecklingen fortsätter.
- En ny grundutbildning för poliser inleds. Vidareutbildningen och chefsrekryteringen reformeras.
- Europokonventionen träder i kraft år 1998.

Prioriteringar för 1998

- Kampen mot våldsbrott, narkotikabrott och ekonomisk brottslighet skall prioriteras av polisen. Särskild uppmärksamhet skall ägnas den grova och gränsöverskridande brottsligheten, den mc-relaterade brottsligheten, brott med rasistiska inslag samt våld mot kvinnor.
- Samhällets insatser mot vardagsbrottsligheten skall öka. Närpolisorganisationen, som skall vara den drivande kraften i detta arbete, skall förstärkas och utvecklas.
- Den brottsförebyggande verksamheten skall växa och bli effektivare.

3.3 Polisens verksamhet

Reformeringen av polisen har fortsatt under budgetåret. Det har inneburit bl.a. att närpolisverksamheten har byggts ut och att det problemorienterade arbets sättet har utvecklats. Den ökade satsningen på kvalificerad kriminalpolisverksamhet liksom uppbyggnaden av kriminalunderrättelsetjänsten skapar bättre förutsättningar att kunna angripa den grova kriminaliteten. Samtidigt med reformkraven har regeringen ålagt polisen att rationalisera sin verksamhet. Riksrevisionsverket (RRV) har under 1996 på uppdrag av regeringen granskat polisväsendet och identifierat ett antal hinder för ett effektivt resursutnyttjande samt också redovisat hur hindren bör elimineras. Regeringen kommer noga att följa hur förändringsarbetet inom polisväsendet fortskrider. I regleringsbrevet för år 1997 har Rikspolisstyrelsen särskilt ålagts att redovisa de åtgärder som har vidtagits med anledning av RRV:s rapport. Den 1 september 1997 har polisväsendet inkommit med en första redovisning av de åtgärder som vidtagits. Polisens rationaliseringsarbete måste fortgå med kraft för att modernisera och effektivisera polisverksamheten.

För att polisens insatser skall bli framgångsrika måste kompetensen inom närpolisen och den kvalificerade kriminalpolisverksamheten höjas samtidigt som omfattande IT-satsningar genomförs. Investeringar i förbättrad teknik är också en förutsättning för en stor del av de rationaliseringar som RRV föreslår. Regeringen kommer därför att under budgetperioden 1998 - 2000 satsa 862 mkr på reformeringen av polisen. Tyngdpunkten kommer att ligga på budgetåret 1998 då 430 mkr, varav 273 mkr är engångsvisa medel, tillförs polisen.

De nya resurserna skall användas för reformer och modernisering och det bör framhållas att beslutade besparingar och planerade åtgärder för ett effektivare resursutnyttjande måste genomföras. Regeringen kommer genom åiterrapporteringskrav och på annat sätt att följa upp hur de nu tillskjutna medlen används.

3.3.1 Polisväsendets resultat

Det övergripande målet för polisverksamheten för budgetåret 1995/96 var att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Målet skulle uppnås genom problemorienterat polisarbete. Utvecklingen inom polisen skulle drivas enligt två huvudlinjer, närpolisverksamheten och den kvalificerade brottsutredningsverksamheten.

Utöver vad som redovisats i resultatbedömningen under utgiftsområdesavsnittet är följande av intresse för en bedömning av polisväsendets resultat.

- Utbyggnaden av närpolisverksamheten och den kvalificerade brottsutredningsverksamheten
- Antal producerade timmar
- Antal inkomna ärenden
- Antal ärenden som har redovisats till åklagare
- Utredningsbalanser

Polisens verksamhet spänner över ett brett fält och det är i vissa fall svårt att utifrån polisväsendets årsredovisning för budgetåret 1995/96 bedöma hur väl polisväsendet lyckats med sin verksamhet. Polisväsendet måste i kommande redovisningar förbättra kvaliteten i resultatredovisningen. Det är också viktigt att polisen utvecklar sin förmåga att analysera uppnådda resultat så att analysen på ett bättre sätt än i dag kan ligga till grund för riksdagens och regeringens styrning av verksamheten. Den nya modellen för redovisning av resultat som införts inom polisväsendet fr.o.m. budgetåret 1997 kommer efter hand att bidra till en förbättrad resultatredovisning.

Polisväsendets resurser mätt i antal producerade timmar har under kalenderåret 1996 minskat med 3,5 procent jämfört med 1995. Nedgången beror framför allt på de personalneddragningar som har genomförts för att anpassa polisväsendets medelsförbrukning till den givna anslagsramen.

TABELL 3.1 PRODUCERADE TIMMAR

År	1993	1994	1995	1996
Producerade timmar	34 489 526	35 323 038	35 102 562	33 865 453

3.3.2 Närpolisverksamheten

Den 1 juli 1995 var andelen närpoliser 10 procent. Enligt polismyndigheternas redovisningar fanns cirka 4 900 närpoliser den 30 juni 1997. Det motsvarar 30 procent av landets poliser. Det innebär att polismyndigheterna nu har uppnått eller närmast sig den antalsmässiga nivå på närpolisverksamheten som man förutsatt i sin verksamhetsplanering.

Rikspolisstyrelsen anser att det problemorienterade arbetssättet har fått visst genomslag inom närpolisverksamheten och lett till att de riktade brottsförebyggande insatserna har ökat.

Regeringens bedömning är att närpolisverksamheten är på god väg att nå den nivå där den kan utgöra basen i polisverksamheten. Det är nu viktigt att utveckla kompetensen och kvaliteten så att de anpassas till de krav och behov som styr verksamheten. Innehållet i närpolisverksamheten måste också i högre utsträckning än i dag styras av lokala förutsättningar som befolkningsunderlag, brottslighet och områdets struktur i övrigt. För att så skall bli fallet krävs fram-

för allt att problemanalys och samarbetsmetoder förbättras.

3.3.3 Satsningen på kvalificerad brottsutredningsverksamhet

Utvecklingen av den kvalificerade brottsutredningsverksamheten har under budgetåret gått mot en ökad specialisering. De flesta län har samlat sina resurser till en enda länskriminalavdelning. Rikspolisstyrelsen bedömer att utredningarna av komplicerade brott kommer att effektiviseras de närmaste åren.

Kriminalunderrättelseverksamheten har genomgått en snabb uppbyggnad. Särskilda kriminalunderrättelseenheter finns nu vid landets samtliga regionala polismyndigheter. Särskilda sambandsmän för kriminalunderrättelsetjänst finns sedan en tid vid polismyndigheterna och förutsättningarna för ett ökat samarbete mellan länen har därmed förbättrats.

Vid Rikskriminalpolisens kriminalunderrättelseenhet har en särskild enhet inrättats för att få en bättre nationell och internationell överblick över sexuella övergrepp mot barn. Den mc-relaterade brottslighetens utbredning har medfört att polisen under budgetåret blivit tvungen att avsätta stora resurser för spaning, bevakning, utredning och ingripanden. Kriminalitet knuten till vissa mc-gäng är ett nationellt problem men hittills har insatser framför allt krävts i de tre storstadslänen.

3.3.4 Utredningsverksamhetens resultat

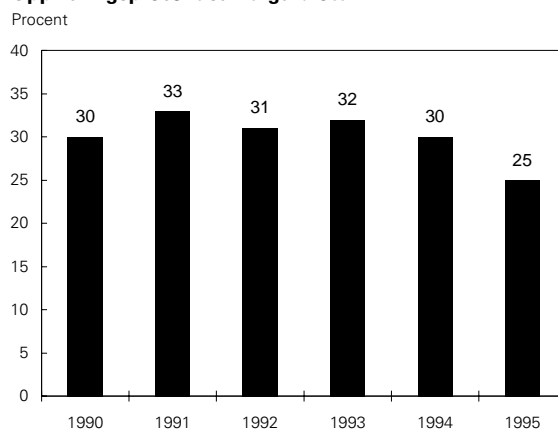
Utredningsverksamheten har fortsatt att uppvisa minskad produktivitet. Trots att antalet timmar som har lagts ned på brottsutredning ökat årligen sedan budgetåret 1992/93 har antalet ärenden som har redovisats till åklagare minskat varje år sedan 1993. Också balanserna ökade under 1996 efter att i princip ha legat konstant under åren 1993 - 1995. Någon närmare analys till den sjunkande produktiviteten har inte lämnats i polisväsendets årsredovisning, vilket är otillfredställande. De ytterligare resurser som Regeringen tillför polisen under budgetperioden skall till stor del användas för IT-satsningar och för att höja kompetensen hos personalen. Detta skapar förutsättningar för en effektivare utredningsverksamhet.

TABELL 3.2 RESURSTIMMAR, INKOMNA, REDOVISADE OCH BALANSERADE ÄRENDEN

ÅR	1993	1994	1995	1996
Antal resurstimmar	9 391 036	9 776 553	9 860 290	10 148 237
Antal inkomna ärenden	1 216 204	1 198 763	1 224 157	1 279 185
Antal ärenden redovisade till åklagare	388 366	385 097	357 925	352 462
Balanser	163 203	167 370	164 563	183 997
Redovisade ärenden till åkl./1000 t	41	39	36	35

DIAGRAM 3.1

Uppklaringsprocent samtliga brott

Källa: Brottsförebyggande rådet

I diagrammet ovan redovisas uppklaringsprocenten för samtliga brott för perioden 1990 - 1995.

Av Brottsförebyggande rådets statistik framgår att uppklaringsprocenten har minskat de senaste åren, från 32 procent år 1993 till 25 procent år 1995. Det är uppklaringsprocenten för mindre allvarliga brott och för svårutredda brott som minskat mest. För de allvarligare brotten, som t.ex. mord, dråp, misshandel med dödlig utgång och rån, var uppklaringsprocenten i stort sett oförändrad jämfört med perioden 1991 - 1994.

3.3.5 Våldsbrottslighet

Den anmälda våldsbrottsligheten har under 1996 minskat med 1 procent jämfört med 1995. Statistiken för första halvåret 1997 tyder på att våldsbrotten, som framförallt består av misshandel, fortsätter att minska. Polisen har prioriterat kampen mot våldsbrottsligheten och har avsatt mer resurser för denna verksamhet än tidigare år. Satsningar har gjorts på såväl det brottsförebyggande arbetet som utredningsverksamheten. Som exempel kan nämnas

att polisen har ökat sina insatser vid tider och platser där risken för brott och ordningsstörningar är som störst, t.ex. vid veckosluten och i stadskärnorna.

Arbetet med att förebygga och beivra våld mot kvinnor har utvecklats. På flera håll i landet har polisen t.ex. i samråd med åklagare, socialtjänst m.fl. tagit fram handlingsplaner mot kvinnovåld. I stor utsträckning lånar polisen också ut s.k. trygghetspaket. I kombination med besöksförbud har trygghetspaketet visat sig vara ett bra instrument för att förebygga våld mot kvinnor, enligt Rikspolisstyrelsen.

Antalet resurstimmar för utredning av våldsbrott har ökat med 23 procent sedan 1993 och med 5 procent mellan 1995 och 1996. Antalet ärenden som redovisats till åklagare har ökat mellan 1995 och 1996. Trots detta har balanserna ökat med 18 procent från 1995 till 1996, vilket delvis kan förklaras med ett ökat antal inkomna ärenden och en lägre produktivitet.

Regeringen anser det otillfredställande att produktiviteten i utredningar av våldsbrottsärenden - som är en prioriterad verksamhet - sjunker. Polisväsendet måste vidta kraftfulla åtgärder vad avser såväl metodutveckling som andra insatser för att vända den negativa trenden.

TABELL 3.3 ANTAL RESURSTIMMAR, INKOMNA, REDOVISADE OCH BALANSERADE VÅLDSBROTTSÄRENDEN

ÅR	1993	1994	1995	1996
Redovisade resurstimmar	1 895 621	2 120 239	2 221 676	2 332 737
Antal inkomna ärenden	110 828	119 477	118 234	119 873
Antal ärenden redovisade till åklagare	65 424	71 689	65 238	66 186
Balanser	35 455	36 850	40 877	48 120
Redovisade ärenden till åkl./1000 t	35	34	29	28

3.3.6 Narkotikabrottslighet

Polisen har prioriterat bekämpningen av narkotikabrottsligheten genom att avsätta fler resurstimmar för verksamheten. Resurstimmarna har år 1996 ökat med 7 procent jämfört med år 1995. Det totala antalet anmälda narkotikabrott har ökat under 1996. För första halvåret 1997 har antalet anmälda narkotikabrott däremot minskat jämfört med motsvarande period för år 1996. Antalet ärenden som redovisats till åklagare ökade år 1996. Antalet s.k. sållningsprov har ökat. Polisens beslag av narkotika blev färre under år 1996 än år 1995. Under första halvåret 1997 har dock polisens narkotikabeslag

ökat något i jämförelse med år 1996. Tullen har gjort fler beslag under innevarande års sju första månader än under hela 1995.

Antalet inkomna ärenden avseende grov narkotikabrottslighet vilka normalt handläggs av regionala narkotikaenheter har varit något lägre under 1996 än 1995. Detta tyder enligt Rikspolisstyrelsen på att resurserna för spaning och utredning av den grova narkotikabrottsligheten har minskat. Regeringen vill starkt betona att all bekämpning av narkotikabrottslighet såväl på gatuplanet som på regional och internationell nivå måste ges hög prioritet. Polisväsendet måste vidta särskilda åtgärder för att förstärka bekämpningen av den grova narkotikabrottsligheten.

TABELL 3.4 ANTAL RESURSTIMMAR, INKOMNA, REDOVISADE OCH BALANSERADE NARKOTIKAÄRENDEN

	1993	1994	1995	1996
Antal resurstimmar	951 822	1 008 413	1 019 044	1 086 371
Antal inkomna ärenden	15 135	18 410	20 539	21 775
Antal ärenden redovisade till åklagare	12 112	14 982	16 573	16 831
Balanser	3 047	3 809	4 187	5 426
Redovisade ärenden till åkl./1 000 t	13	15	16	15

3.3.7 Ekonomisk brottslighet

Polisen har prioriterat kampen mot den ekonomiska brottsligheten genom att avsätta fler resurstimmar för utredningsverksamheten. Det utökade samarbetet mellan berörda myndigheter som inletts under budgetåret samt regeringens uppdrag till Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen att avarbeta ekobalanserna har lett till att antalet ärenden som redovisats till åklagare ökat kraftigt under år 1996. Trots det var antalet redovisade ärenden 1996 lägre än 1994. Enligt Rikspolisstyrelsen har polisens brottsförebyggande arbete på detta område minskat något eftersom uppdraget att arbeta ner balanserna har prioriterats kraftigt. Trots att antalet ärenden som redovisats till åklagare ökat fortsatte antalet ärenden i balans att öka under 1996. Balanser av outredda ekobrott är främst ett storstadsproblem. Storstäderna svarar för över hälften av ärendemängden.

TABELL 3.5 ANTAL RESURSTIMMAR, INKOMNA, REDOVISADE OCH BALANSERADE EKOBROTT

ÅR	1993	1994	1995	1996
Antal resurstimmar	429 286	427 789	494 351	601 369
Antal inkomna ärenden	3 108	4 362	5 480	4 566
Antal ärenden redovisade till åklagare	2 334	3 613	2 398	3 310
Balanser	4 235	4 337	5 422	6 063
Redovisade ärenden till åkl./1000 t	5	8	5	6

3.3.8 Övrigt

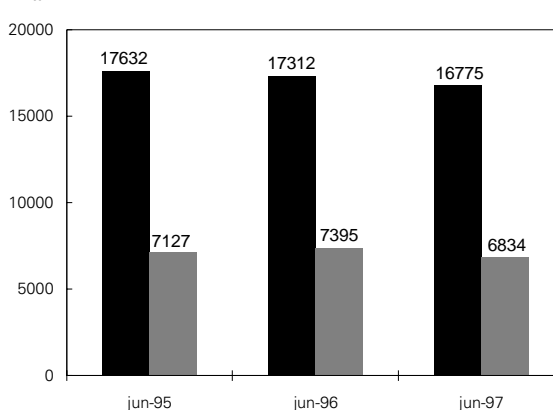
Av polisväsendets årsredovisning framgår att samarbetet med brottsofferjourer bedöms fungera väl. De brottsofferundersökningar som har genomförts visar att brottsoffren är relativt nöjda med polisens insatser men har sagt sig sakna information om hur det egna ärendet handläggs och utvecklas. Polisens information till brottsoffren i dessa delar måste utvecklas.

Under år 1996 minskade antalet dödsfall i trafiken med 6 procent och antalet skadade med 3 procent jämfört med år 1995. Rikspolisstyrelsen gör bedömningen att polisens arbete med alkoholutandningsprov har del i minskningen av trafiknykterhetsbrotten. Antalet misstänkt alkoholphäverade personer i trafikolyckor har minskat kraftigt under perioden 1992-1996. Polisens resurstimmar för trafikövervakning har minskat med 4 procent mellan åren 1995 och 1996 och antalet kontrollor i polisens trafikövervakning har minskat så att bl.a. målet på 120 000 flygande inspektioner inte uppnåddes under 1996.

Det är svårt att bedöma hur stor effekt polisens insatser har på utvecklingen av trafiksäkerheten. Polisens samlade insatser på trafikområdet är dock av strategisk betydelse för att nå trafiksäkerhetsmålet att det totala antalet dödade och skadade i trafiken skall minska. Polisen måste därför fortsätta sitt arbete med att utveckla och effektivisera verksamheten inom trafikområdet.

Den 30 juni 1997 fanns det 23 609 anställda inom polisen. Av dem var 16 775 poliser. Jämfört med den 30 juni 1995 har antalet anställda inom polisen minskat med 1 150 personer. Under budgetåret 1995/96 har 992 frivilliga pensionsavgångar medgivits, varav 737 för poliser.

Följande diagram visar antalet anställda inom polisväsendet uppdelat på poliser och civilanställda.

DIAGRAM 3.2
Antal anställda

Källa: Rikspolisstyrelsen

3.4 Förändringar inom polisväsendet

3.4.1 Kampen mot vardagsbrottsligheten

En stor del av det vi kallar vardagsbrottslighet ligger utanför de områden som statsmakterna prioriterat sedan lång tid. Till vardagsbrotten hör framför allt tillgreppsbrott som bostadsinbrott, butikstillgrepp, stölder av och ur bilar liksom flertalet fall av skadegörelse. Polisväsendet har kritiserats för att hanteringen av dessa brott försummas; förebyggande åtgärder saknas och anmälningar avskrivs omgående eller blir liggande utan åtgärder. Till vardagsbrottsligheten bör också hänföras andra brott som skapar otrygghet i närmiljön, t.ex. gatulangning av narkotika, försäljning av illegal sprit till ungdomar samt våld och hot i gatumiljön och på allmänna platser.

De här brotten utgör en stor del av den anmälda brottsligheten. De drabbar enskilda som många gånger har svårt att förutse eller skydda sig mot dem. De drabbar hårt genom sina ekonomiska konsekvenser och genom att de skapar otrygghet. Den som själv utsätts för ett brott värderar det på ett annat sätt än myndigheten som har tusentals brott att utreda och hantera. En cykelstöld kan vara en kännbar förlust för ett barn eller en familj med knappa resurser. Ett bostadsinbrott är alltid en allvarlig integritetskränkning. Hotfulla eller våldsamma gäng på gator och torg eller på tunnelbanan gör att många människor av rädsla inte kan röra sig fritt utomhus på kvällstid.

Självfallet måste polisen bekämpa denna brottslighet. Därför har polisen under de senaste åren utvecklat en närpolisorganisation som har just vardagsbrottsligheten som sin huvuduppgift. Närpolisreformen innebär att tyngdpunkten i polisarbetet

flyttas närmare dem som berörs av brottsligheten och att polisen får större möjligheter att gripa in i ett tidigt skede. Inom sitt område svarar närpolisen i princip för alla slag av polisverksamhet, dvs. man förebygger, ingriper mot och utreder brott samt kommer till rätta med ordningsstörningar.

Det är viktigt att betona att polisverksamheten - och inte minst närpolisverksamheten - inrymmer både förebyggande arbete och repressivt arbete. Närpolisen måste samverka med kommunerna, näringslivet, föreningar och enskilda. Det är dock viktigt att polisen inte tar på sig andra myndigheters arbetsuppgifter utan koncentrerar sig på de uppgifter som de är utbildade för att utföra. Det är vidare ofrånkomligt att de poliser som arbetar i närpolisverksamheten i viss utsträckning tas i anspråk för andra uppgifter, t.ex. för utryckningsverksamhet. Detta bör inte ske i sådan omfattning att närpolisverksamheten äventyras. I vissa områden måste närpolisverksamheten utformas så att den polisiära närvaron på gator och på torg prioriteras före annan verksamhet.

Närpolisverksamheten måste - som tidigare nämnts - i högre grad än som sker i dag styras av kunskap om lokala förutsättningar såsom befolkningsunderlag, brottslighet och områdets struktur i övrigt. Antalet brott och brottslighetens struktur har stora lokala variationer. Det brottspreventiva arbetet måste därför ta sin utgångspunkt i en mycket god kartläggning och analys av den lokala problembilden. Detta ger de olika aktörerna en gemensam problembeskrivning att basera samverkan och åtgärder på. Det är alltså viktigt att förmå kommunerna att satsa på brottsförebyggande arbete genom att t.ex. anta brottsförebyggande program eller inrätta lokala brottsförebyggande råd.

För att närpolisen ska kunna genomföra de förstärkta insatser mot vardagsbrotten som regeringen anser nödvändiga krävs emellertid kraftfulla åtgärder för att höja kompetensen, utveckla former och metoder för lokalt samarbete samt ett förbättrat tekniskt stöd. De nya resurser som enligt regeringens förslag ska tillföras polisväsendet skall därför till betydande del förstärka närpolisen i kampen mot vardagsbrottsligheten. Medlen skall till en del användas till förstärkning av de personella resurserna i närpolisorganisationen. Redan hösten 1997 börjar också Polihögskolan utbilda civilanställda för att i än större utsträckning än idag delta i brottsutredningsverksamheten och på så sätt avlasta polispersonalen. Som framgår av avsnitt B 1 Åklagarorganisationen har också åklagarväsendet tilldelats särskilda medel för att bidra till att höja närpolisernas förundersökningskompetens.

Polisväsendet tillförs också engångsvisa medel för att påskynda utvecklingen av IT-system som förenklar och förbättrar rutinerna för anmälnings- och registerhantering. Ett ADB-stöd för polispersonal i yttre tjänst utvecklas också. Genom att utnyttja ny

teknik kan verksamheten bedrivas på ett mer rationellt sätt.

En aktiv ledning av förundersökningarna är av central betydelse för att kunna styra verksamheten och därigenom öka snabbheten och kvaliteten i utredningsarbetet. Formerna för samverkan mellan polis och åklagare skall därför utvecklas ytterligare både med avseende på de enskilda brottsutredningarna och när det gäller prioriteringar, planering och utbildning. Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen har gemensamt startat ett antal projekt som syftar till att utveckla och effektivisera den samlade brottsutredningsverksamheten samt till att förbättra och utveckla samverkansformerna mellan polis och åklagare.

Kampen mot vardagsbrottsligheten kräver att närpolisen utnyttjar hela sitt register av preventiva och repressiva åtgärder. Det är viktigt att information om lyckade - och misslyckade - projekt sprids, att organisation och metoder diskuteras. Inte minst viktigt är det att verksamheten på olika håll i landet följs upp och analyseras. Regeringen avser att uppdraga åt Brottsförebyggande rådet att granska och utvärdera polisens arbete med att bekämpa vardagsbrottsligheten.

Ny teknik och en förbättrad organisation möjliggör att fler poliser kan frigöras för yttre tjänst. Trots detta finns det anledning att aktualisera frågan om i dag befintliga komplement till polisverksamheten bör förstärkas. Frågan har tidigare tagits upp av Trygghetsutredningen (1995:146), bl.a. mot bakgrund av de diskussioner som förts om bristande polisiär närvaro i glesbygden.

Regeringen avser att uppdraga åt Rikspolisstyrelsen att utreda frågan om en utvidgad möjlighet att ta icke polisutbildade personer i anspråk bl.a. för att utföra vissa uppgifter som normalt utförs av polisen. Uppdraget kommer även att innefatta frågan om vilka andra åtgärder som kan vidtas för att komplettera det arbete som polisen utför för att övervaka allmän ordning och säkerhet och för att förebygga brott.

3.4.2 Kampen mot den grova och gränsöverskridande brottsligheten

Den fria rörligheten för personer, kapital, varor och tjänster över nationsgränserna har inneburit nya förutsättningar för kvalificerad brottslig verksamhet och gjort den grova brottsligheten mer svårutredd.

Denna brottslighet ställer alltså höga krav på den kvalificerade kriminalpolisverksamheten. Det är viktigt att de enheter som utreder denna typ av brott har en ändamålsenlig organisation och har den kompetens som krävs. Regeringen konstaterar med tillfredsställelse att antalet poliser som har genomgått den kvalificerade kriminalpolisutbildningen ökar. Effektiva arbetsmetoder, internationellt samarbete och en

väl fungerande kriminalunderrättelseverksamhet är viktiga förutsättningar för att lyckas i kampen mot den grova och gränsöverskridande brottsligheten. På narkotikaområdet har tillkomsten av nya transitleder och nya aktörer på marknaden försvårat polisens arbete. Kampen mot den grova narkotikabrottsligheten måste ges hög prioritet. Regeringen kommer som tidigare nämnts att under 1998 presentera en nationell narkotikastrategi till hjälp för rättsväsendets myndigheter, kommuner, enskilda m.fl. i kampen mot narkotika. En viktig del i arbetet kommer att vara att vidareutveckla samarbetet mellan olika myndigheter, t ex. mellan polis, socialtjänst och tull, i syfte att förbättra kartläggningen av förekomsten av narkotika i samhället.

De kriminella mc-gängen utgör en fara för samhället både genom sin omfattande våldsanvändning och genom de kriminella affärer som de bedriver. Erfarenheter från andra länder visar att mc-gängen kan växa i antal och att kriminaliteten kan förvärras och bli allt mer avancerad. Det finns därför risk att vi kan få en organiserad brottslighet av ett slag som vi inte tidigare haft i Sverige om inte kraftfulla åtgärder vidtas nu. Polisen måste intensifiera sitt arbete med att slå mot organisationernas grundstrukturer. Regeringen kommer att tillföra polisen ytterligare 30 miljoner kronor under år 1998 för det arbetet. Vidare kommer regeringen inom kort att tillsätta en parlamentarisk utredning med uppgift att behandla frågor om lagstiftningen med avseende på brottslighet som är knuten till organisationer, t ex. vissa mc-klubbar. Utredningen skall bl.a. överväga om aktivt deltagande i organisationer som sysslar med brottslig verksamhet bör kriminaliseras. Inom Justitiedepartementet övervägs också nya regler om förbud mot tillträde till lokaler samt utökade möjligheter till husrannsakan i vissa fall. Kommittén för brottsförebyggande arbete har engagerats för att stödja Helsingborgs kommun i dess arbete med att utforma en lokal handlingsplan mot mc-brottsligheten.

Kriminalunderrättelseverksamhet

Regeringen konstaterar att uppbyggnaden av kriminalunderrättelseverksamheten fortsätter och att särskilda enheter numera finns i samtliga län. Kriminalunderrättelseverksamheten, som innefattar att samla in och analysera uppgifter om personer som kan misstänkas för allvarlig brottslighet, skall vara ett stöd för beslutsfattare på såväl central som regional och lokal nivå. För att tillgodose de behoven fordras en nära samverkan mellan Rikskriminalpolisen och polismyndigheterna. Rikskriminalpolisen har, i sin stödjande och utvecklande roll, ett ansvar för att verksamheten organiseras så att den blir så rationell och effektiv som möjligt.

Av särskild betydelse är att polisen har goda kunskaper om den internationella kriminaliteten och

dess utvecklingstendenser. Här har Rikskriminalpolisens kriminalunderrättelseverksamhet en särskilt viktig uppgift.

Registerutredningen har i delbetänkandet Kriminalunderrättelseregister, DNA-register föreslagit att RPS och de polismyndigheter som leds av en länspolismästare skall få föra kriminalunderrättelseregister. Registerutredningens förslag är nu föremål för remissbehandling och avsikten är att en proposition med anledning av förslagen skall kunna lämnas i början av nästa år.

Effektiva arbetsmetoder i övrigt

För att kunna bekämpa den grova och gränsöverskridande brottsligheten måste polisen tillägna sig ny och avancerad teknik och effektiva arbetsmetoder. Regeringen har tillsatt en särskild utredare med uppdrag att se över ett antal frågor om polisiära arbetsmetoder inom ramen för straffprocessuella tvångsmedel. Utredaren skall bl.a. analysera behovet av och undersöka möjligheterna till att införa regler om hemlig teknisk avlyssning, s.k. buggning. Vidare ingår i uppdraget att undersöka om tillämpningsområdet för hemlig kameraövervakning, hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning bör utvidgas. Uppdraget skall vara slutfört före den 1 mars 1998. Inom Justitiedepartementet utreds också andra frågor som rör straffprocessuella tvångsmedel, t.ex. om användning av husrannsakan och beslag i IT-miljö.

Internationellt polissamarbete

En grundläggande förutsättning för framgångsrikt nationellt polisarbete mot den organiserade och gränsöverskridande brottsligheten är en effektiv samverkan med andra länders polisorganisationer. Samarbetet kan ge såväl direkt underlag för ingripanden som ökad allmän kunskap till gagn för både brottsbekämpning och brottsförebyggande åtgärder.

Polisen har sedan länge ett utvecklat samarbete med internationella kriminalpolisorganisationen (Interpol).

Sveriges medlemskap i EU har inneburit nya möjligheter att utveckla samarbetet med polis- och tullmyndigheter i andra länder. Ett viktigt samarbetsinstrument som nu byggs upp inom EU:s ram är Europol. Europol är ett gemensamt kriminalunderrättelseorgan för EU:s medlemsländer. Dess verksamhet regleras i den s.k. Europolkonventionen. Europols förstahandsuppgift är att inhämta, sammanställa och bearbeta information från medlemsländerna som sedan ger de nationella polismyndigheterna ökade kunskaper och bättre underlag för ingripanden i konkreta fall. Europols arbetsområde är grov internationell brottslighet, främst narkotikahandel.

Europolkonventionen beräknas träda i kraft under 1998. I avvaktan på detta bedriver Europols narkotikaenhet (ENE) verksamhet med stöd av ett beslut i EU:s ministerråd i mars 1995. ENE:s verksamhet är mindre omfattande än det blivande Europols. ENE får bl.a. inte lagra personuppgifter.

Ett annat viktigt samarbetsinstrument på det europeiska planet är det s.k. Schengensamarbetet i vilket Sverige och de övriga nordiska länderna deltar. Sveriges anslutningavtal undertecknades i december 1996 och vi är sedan dess fullt ut delaktiga i beslutsprocessen. Polissamarbetet inom Schengen är främst inriktat mot praktiskt vardagligt samarbete. Det innefattar informationsutbyte mellan polismyndigheterna, möjligheter till gränsöverskridande operativ samverkan mellan olika länder och, genom det s.k. SIS-systemet, ett gemensamt efterlysningsregister för personer och vissa föremål. Sveriges målsättning är att kunna delta i det praktiska samarbetet år 2000. Redan i dag deltar vi i ett antal operativa projekt med övriga Schengenstater.

De nordiska ländernas polis- och tullmyndigheter samarbetar sedan många år på ett effektivt sätt i fråga om brottsbekämpningen, bl.a. genom att stationera gemensamma nordiska polis- eller tullsambandsmän i olika länder.

Inom Östersjöområdet bedrivs polisiärt samarbete inom ramen för aktionsgruppen mot organiserad brottslighet i Östersjöområdet. Aktionsgruppen har initierat konkreta samverkansprojekt med praktiskt samarbete mellan ländernas polis- och tullmyndigheter, t.ex. för att gemensamt spåra stulna fordon. En redovisning av gruppernas arbete hittills finns bl.a. i regeringens skrivelse till riksdagen 1996/97:171 Åtgärder mot organiserad och gränsöverskridande brottslighet. Sverige är ordförandeland i aktionsgruppen och har därför ett särskilt ansvar för att säkerställa att arbetet kan fortsätta med samma intensitet. Sannolikt kommer arbetet i framtiden att bedrivas i en annan struktur.

3.4.3 Kampen mot rasism

Rasism och främlingsfientlighet måste motverkas med kraft i ett demokratiskt samhälle. En rad åtgärder har redan vidtagits i syfte att stävja brottslighet med rasistiska eller främlingsfientliga förtecken. Som nämnts avser regeringen att inom kort tillsätta en utredning för att behandla lagstiftningsfrågor som rör kriminellt verksamma organisationer, däribland kriminella mc-klubbar och rasistiska organisationer, och bl.a. överväga om aktivt deltagande i sådana organisationer bör kriminaliseras. Det är viktigt att polisen fortsätter att särskilt uppmärksamma brott med rasistiska inslag.

3.4.4 Kampen mot våld mot kvinnor

En viktig del i det brottsförebyggande arbetet gäller våldet mot kvinnor. En kvinna som misshandlats av sin man eller någon annan nära anhörig befinner sig i en särskilt utsatt situation. Polisen och andra berörda myndigheter måste öka sina ansträngningar att förebygga och beivra sådana brott. Ett professionellt bemötande och omhändertagande av kvinnor som har utsatts för våld är nödvändigt liksom en ökad kunskap och förståelse hos alla som möter våldsutsatta kvinnor. Regeringen kommer under hösten 1997 att lämna en proposition till riksdagen med förslag till åtgärder för att bekämpa våldet mot kvinnor. Polisen driver redan i dag flera projekt som rör våld mot kvinnor i syfte att förebygga vidare brottslighet samt att förbättra de polisiära förstahandsåtgärderna och därmed åstadkomma en snabbare lagföring av gärningsmännen.

3.4.5 Förutsättningar för en bättre och effektivare polis

Förutsättningar för att polisen skall bli bättre och effektivare är en tydlig och enkel ledningsstruktur, ett problemorienterat arbetssätt, hög kompetens och modern teknik.

Styrning och uppföljning

En grundläggande förutsättning för en effektivare polisverksamhet är ett väl fungerande styrsystem med tydlig och välavvägd ansvarsfördelning. Det styrsystem som används är på flera sätt otydligt.

Regeringen kommer under hösten 1997 att tillsätta en utredning för att se över polisväsendets styrsystem och skapa en enkel, entydig och därmed effektivare och mer ändamålsenlig beslutsstruktur. Utredningen skall i sitt organisationsförslag ange vilken roll och vilket ansvar de förtroendevalda skall ha på olika nivåer samt lämna förslag på hur ledamöterna i dessa organ bör utses.

Resultatstyrningen inom polisväsendet måste utvecklas på alla nivåer. Verksamhetens resultat utgör en viktig grund för planering och genomförande av verksamheten. Den modell för resultatredovisning som fr.o.m. 1997 tillämpas och utvecklas inom polisen kommer att ge avsevärt bättre förutsättningar för uppföljning och analys av verksamhetens resultat. Analysen är en angelägenhet för såväl den lokala polisorganisationen som riksdagen, regeringen och Rikspolisstyrelsen.

Ett viktigt verktyg i resultatstyrningen är de dialoger om verksamhetens resultat som genomförs mellan Rikspolisstyrelsen och den lokala polisorganisationen. Rikspolisstyrelsen har till uppgift att utveckla

denna metod så att den kan tillämpas även inom polismyndigheterna.

Problemorienterat arbetssätt

Det problemorienterade arbetssättet skall ligga till grund för all polisverksamhet. Att arbeta problemorienterat innebär bl.a. att systematiskt definiera vilka förhållanden som orsakar och underlättar brott och ordningsstörningar. Utifrån en sådan analys vidtas sedan de åtgärder som är bäst ägnade att minska riskerna för brott och ordningsstörningar. Såsom anförts när det gäller närpolisen är en förutsättning för att lyckas med detta på det lokala planet att arbetet tar sin utgångspunkt i en lokal problembeskrivning. En sådan kartläggning gör det möjligt för de olika lokala aktörerna - kommuner m.fl. - att bygga upp samverkan och besluta om åtgärder utifrån en gemensam problembild. Det gäller också samverkan med åklagarväsendet där mycket kan göras för att de samlade resurserna skall utnyttjas så effektivt som möjligt.

Att verksamhetsanpassa arbetstiderna är en annan faktor av avgörande betydelse för att åstadkomma en effektivare polisverksamhet. Polisen skall alltså se till att det finns tillräckligt med personal i tjänst på de tider och på de platser där de bäst behövs, vilket är ett grundläggande element i det problemorienterade arbetssättet och ett sätt att sätta medborgarperspektivet i fokus.

Kvalitets- och kompetensutveckling

En av polisväsendets viktigaste uppgifter just nu är att höja kvaliteten på polisarbetet och åstadkomma en högre effektivitet i verksamheten. Det är nödvändigt att bättre än hittills vidmakthålla och utveckla såväl polispersonalens som den civilanställda personalens kompetens. Förändringar i omvärlden förutsätter såväl organisatoriska som verksamhetsmässiga förändringar i polisverksamheten. Polisen måste utveckla effektiva arbetsmetoder för att förebygga brott och ordningsstörningar och för att förstärka utredningsverksamheten. Det innebär att polisen måste anpassa sina arbetsmetoder för att tillgodogöra sig ny teknik, ändrade krav och ett breddat arbetsinnehåll. För att detta skall kunna ske måste personalen känna ansvar för verksamheten och ha insikt om förändringsbehoven.

Polisutbildningen

I ett samhälle i snabb och ständig förändring ställs höga krav på polisväsendets samlade kompetens, effektivitet och flexibilitet. Regeringen kommer under hösten 1997 att fatta beslut om en ny grundutbild-

ning för poliser och om vidareutbildning inom polisväsendet. Regeringen kommer också att fatta beslut om regler för rekrytering av chefer.

I juli 1995 fick en arbetsgrupp inom Justitiedepartementet i uppdrag att se över rekryteringen och utbildningen av poliser. I mars 1996 presenterades promemorian Rekrytering och grundutbildning av poliser (Ds 1996:11). Den 3 februari 1997 avlämnade arbetsgruppen sitt slutbetänkande Vidareutbildning av poliser (Ds 1997:5), som innehåller förslag om polisiär vidareutbildning och chefsutbildning. Bl.a. föreslås att rekryteringen av chefer öppnas, så att internt utbildad personal i ökad utsträckning kan avancera även till de högsta chefstjänsterna. Samtidigt skall det fortfarande finnas möjlighet att direktrekrytera andra för verksamheten viktiga personer, t. ex. experter inom skiftande områden. Regeringen uppdrog därefter i december 1996 åt Rikspolisstyrelsen att detaljplanera en ny grundutbildning för poliser. Uppdraget redovisades i maj 1997.

Regeringen har därefter gett Rikspolisstyrelsen i uppdrag att vidta de åtgärder som krävs för att göra det möjligt att påbörja grundutbildning av poliser vid polishögskolan så snart som möjligt efter den 1 januari 1998. I uppdraget har regeringen särskilt pekat på möjligheten att i enlighet med Rikspolisstyrelsens förslag rekrytera personer som redan har sådan högskoleutbildning som de kan få tillgodoräkna sig i polisutbildningen. På så sätt kan utbildningstiden för dessa förkortas med en termin, så de snabbare kan användas i verksamheten. Under år 1998 kommer 200 aspiranter att påbörja den nya polisutbildningen. De följande åren måste antalet aspiranter öka. Rikspolisstyrelsen skall vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa personalförsörjningen. Antagningen till en ny grundutbildning har inletts 1997 och utbildningen startar i januari 1998.

Modern informationsteknologi

För att verksamheten skall bli mer kostnadseffektiv måste rättsväsendets myndigheter tillgodogöra sig de möjligheter som ny teknik ger. Det gäller särskilt för polisen som är beroende av att ett stort antal IT-system fungerar väl. Polisväsendet måste påskynda utvecklingen av de nya IT-system som möjliggör rationaliseringar och därmed frigör resurser till kärnverksamheten. Regeringen anser därför att en stor del av de engångsvisa medel som tillförs polisen under budgetperioden skall användas till satsningar på informationsteknikens område.

Ett av dagens angelägna IT-projekt gör det möjligt att minska antalet ledningscentraler. Det innebär att fler poliser kan arbeta i yttre tjänst och därmed komma närmare dem som berörs av brottsligheten. Vidare innebär den planerade moderniseringen av systemet för registrering av brott, polisens mobila arbetsplatser samt utvecklandet av datoriserade

brottsutredningsrutiner att anmälningsförfarandet och ärendehanteringens blir snabbare och att servicen till allmänheten blir bättre. De nya IT-systemen kommer också att underlätta uppföljningen och analysen av verksamheten.

3.4.6 Övriga frågor

Ökad insyn i Säkerhetspolisens verksamhet m.m.

SÄPO har på senare tid i ökad utsträckning öppet redovisat sin verksamhet. Bl.a. ger man sedan några år tillbaka ut en öppen verksamhetsberättelse. I anslutning till denna brukar massmedierna ges tillfälle att få del av uppgifter om verksamheten. SÄPO har också inom särskilda områden, till exempel när det gäller främlingsfientlighet, presenterat resultat i offentliga rapporter eller vid öppna seminarier.

Det pågår således inom SÄPO ett medvetet arbete med att i ökad utsträckning ge insyn i den egna verksamheten. Det ligger emellertid i sakens natur att en stor del av verksamheten är av sådant slag som allmänheten inte kan ges insyn i. I sådana fall är det viktigt att det finns kontrollerande organ som har insyn i den verksamheten.

Redan i dag är SÄPO:s verksamhet föremål för sådan insyn från flera håll. Bl.a. har Justitieombudsmannen och Justitiekanslern möjlighet att granska verksamheten. Så sker också från tid till annan. Rikspolisstyrelsens styrelse har ett särskilt uppdrag från regeringen att nära följa verksamheten vid SÄPO. På senare tid har en väsentlig förstärkning av den demokratiska kontrollen över SÄPO ägt rum genom inrättandet av Registernämnden den 1 juli 1996. Nämnden prövar frågor om utlämnande av uppgifter från polisregister i ärenden om registerkontroll enligt säkerhetsskyddslagen samt följer SÄPO:s registrering av uppgifter. Registernämnden har inkommit med en verksamhetsberättelse för andra halvåret 1996. Granskningen har inte visat på några avvikelser från gällande föreskrifter. Genom denna ökade demokratiska insyn skapas bättre förutsättningar för att SÄPO:s verksamhet skall kunna omfattas av allmänt förtroende. Frågan om ytterligare insyn genom en utvidgning av Registernämndens uppgifter övervägs för närvarande inom Regeringskansliet.

Även andra åtgärder för en ökad insyn har uppmärksammats. Registerutredningen har i sitt slutbetänkande Polisens register (SOU 1997:65) lämnat förslag till hur SÄPO:s register skall bli mer tillgängligt för allmänheten. Utredningen föreslår bl.a. att den absoluta sekretessen skall avskaffas och att ett skaderekvisit istället skall införas. Det innebär att uppgifter kan lämnas ut om det står klart att utlämnandet kan ske utan risk för skada. Vidare föreslår

utredningen att sekretessen skall tidsbegränsas, vilket skulle innebära att stora delar av SÄPO:s historiska arkiv öppnas. Utredningens förslag är för närvarande under remissbehandling.

SÄPO har i vissa fall anledning att samarbeta med den öppna polisen, särskilt med Rikskriminalpolisen. Det gäller bl.a. utredning av terroristverksamhet och brott med anknytning till våldsbenägna extremistorganisationer. Denna del av verksamheten har givetvis blivit förhållandevis mera framträdande efter det kalla krigets slut. Rikskriminalpolisen å sin sida har fått anledning att utveckla arbetsmetoder som har viss beröring med säkerhetspolisiära arbetssätt, särskilt kriminalunderrättelseverksamhet. Detta beror på att den internationella brottsligheten under senare år har blivit alltmera kvalificerad och i många fall bedrivs av välorganiserade kriminella strukturer som kräver ett mycket kvalificerat polisarbete för att kunna bekämpas med framgång. Regeringen har för avsikt att undersöka om ett behov av en ökad samordning mellan SÄPO och den öppna polisen föreligger och vilka åtgärder som i så fall är motiverade.

Beredskapsstyrkan för att bekämpa terroraktioner

I 1997 års budgetproposition angavs att regeringen skulle besluta om de föreslagna förändringarna under våren 1997 och att frågan om vilken beslutsordning som skulle tillämpas bereddes inom Justitiedepartementet.

Rikspolisstyrelsen och Polismyndigheten i Stockholms län har anfört att beslut att ta beredskapsstyrkan i anspråk bör ligga på en högre nivå än den som normalt gäller för polisinsatser. Regeringen delar den bedömningen, men anser inte att dessa beslut, som måste utgå från operativa överväganden, bör fattas på regeringsnivå. Enligt regeringens mening är det lämpligt att Rikspolisstyrelsen på framställning av vederbörande regionala chef beslutar att styrkan får tas i anspråk. Information till regeringen om sådana beslut bör lämnas i enlighet med vad som gäller i övrigt. Det kan anmärkas att regeringsformen 11 kap. 6 § ger regeringen rätt att i ett visst fall beordra polisen att sätta in specifika insatser, t.ex. beredskapsstyrkan, men också att förbjuda sådan användning.

Rent operativa beslut om hur insatsen ska genomföras skall, i likhet med vad som gäller idag, fattas på regional nivå.

För att säkerställa att beredskapsstyrkan organiseras och arbetar i enlighet med statsmakternas intentioner skall Rikspolisstyrelsen ha rätt att meddela de föreskrifter som behövs.

Regeringen kommer att ändra polisförordningen (1984:730) och förordningen (1989:773) med instruktion för Rikspolisstyrelsen så att förändringarna kan genomföras.

Utlänningsverksamhet

Den 1 januari 1997 överfördes ansvaret för grundutredningar i asylärenden till Statens invandrarverk. Riksdagen har också beslutat att ansvaret för övriga tillståndsärenden och för förvarstagna skall övergå till Invandrarverket den 1 oktober 1997. Regeringen har tillsatt en utredare för att pröva frågan om ansvaret för verkställighet av avvisnings- och verkställighetsbeslut också bör flyttas över till Invandrarverket. I uppdraget ligger också att belysa frågor om metoder för den inre utlänningskontrollen och hur ansvaret för den skall fördelas samt att undersöka förutsättningarna att flytta över verksamheten med utrikestransporter från Kriminalvårdens transporttjänst till Invandrarverket. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 september 1997.

Fredsbevarande insatser

Fredsbevarande insatser sker i allt större omfattning genom rent civila polisiära missioner. Det kan förutses att svensk polis kommer att bli ianspråktagen för sådana uppdrag i allt större omfattning. Rikspolisstyrelsen måste öka beredskapen för sådana insatser. Fler polismän måste förberedas genom utbildningsinsatser för att kunna sättas in med kort varsel. I december 1996 tillkallade regeringen en utredare som fick i uppdrag att föreslå riktlinjer för insatser med civilpolis i internationell verksamhet. I uppdraget ingick främst att göra en analys av vad som hittills gjorts på detta område i internationell verksamhet samt bedöma den framtida efterfrågan på civilpolis och hur verksamheten kan organiseras och administreras. Betänkandet överlämnades i juni 1997 och bereds nu i regeringskansliet.

3.5 Regeringens bedömningar med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har i revisionsberättelse för polisväsendet gjort bedömningen att årsredovisningen i allt väsentligt är rättsvisande. Kvaliteten på polisväsendets årsredovisning har förbättrats ytterligare vad gäller de finansiella delarna. I dessa delar är polisväsendets årsredovisning för såväl kocernen som resultatenheter av hög kvalitet. RRV har dock redovisat väsentliga brister vad gäller RPS rutiner för kvalitetssäkring och att den interna revisionen vid RPS inte uppfyller kraven i internrevisionsförordningen. RPS tillämpningar beträffande pensioner överensstämmer inte heller med arbetsgivarverkets beslut.

RPS kommer under hösten 1997 att förstärka internrevisionen. Vad avser frivillig pensionering har RPS haft ett tidsbegränsat medgivande från Arbetsgivarverket att t.o.m. den 30 juni 1996 fatta beslut om förmånligare pensionsvillkor än vad som gäller enligt pensionsavtalet. Något nytt sådant medgivande har inte lämnats från Arbetsgivarverket.

RRV föreslår också att kommande regleringsbrev tydligare bör ange hur kvaliteten i och effekterna av verksamhetens olika delar skall redovisas. I regleringsbrevet för år 1997 har polisväsendet fått i uppdrag att fortsätta utveckla och förbättra målstyrningen och resultatuppföljningen. I detta ligger även att utveckla kvalitetssäkringen av polismyndigheternas redovisade resultat. I regleringsbrevet för 1998 kommer regeringen att ytterligare utveckla detta uppdrag.

3.6 Anslag

A 1. Polisorganisationen

1995/96	Utgift	15 922 925 ¹	Anslags-sparande	167 487
Därav 1996	Utgift	10 732 501		
1997	Anslag	10 488 194	Utgifts-prognos	11 165 400
1998	Förslag	10 956 709		
1999	Beräknat	11 154 590		
2000	Beräknat	11 391 745		

1. Beloppen anges i tusental kronor

Polisväsendets anslagssparande uppgick till 167 mkr vid utgången av budgetåret 1995/96. Tar man därtill hänsyn till att retroaktiva löner motsvarande 171 mkr inte hade utbetalats vid utgången av året innebär det att polisen har uppnått sitt resultat under budgetåret 1995/96 med en förbrukning som med 868 mkr överstiger vad som anslagits för verksamheten.

Den höga utgiftsnivån beror på att polisen inte har utnyttjat de möjligheter att rationalisera verksamheten som har funnits och fortfarande finns och inte heller i tid har vidtagit de åtgärder som varit nödvändiga för att anpassa sina kostnader till anslagsnivån. RPS har i halvårsredovisningen som lämnades den 1 september 1997 redovisat en rad åtgärder som hittills vidtagits med anledning av RRV:s rapport. Bl.a. har en ny strategi för polisväsendets IT-verksamhet tagits fram. Vidare har arbetsgivarrollen gjorts tydligare främst genom utbildningsinsatser. En koncentration av de intern-administrativa funktionerna, har i enlighet med RRV:s påpekande genomförts vid de flesta polismyndigheter. Vidare har samordning av uttryckningsverksamheten till en organisatorisk enhet per län genomförts vid de flesta myndigheterna.

Regeringen kommer under hösten att närmare granska de åtgärder som RPS har redovisat för att i polisväsendets regleringsbrev för 1998 återkomma med vad redovisningen fortsättningsvis skall belysa. Regeringen har vidare för avsikt att under 1998 låta utvärdera de rationaliseringsåtgärder som polisen vidtagit med anledning av RRV:s granskning av polisen.

Regeringens överväganden

Avgiftsbelagd verksamhet

Polisens avgiftsbelagda verksamhet omfattar framför allt stämmningsmannadelgivning, passhantering och tillståndsgivning. Avgifterna för passhanteringen och tillståndsgivningen skall levereras in till staten på inkomstittel i statsbudgeten, avgifterna år 1998 prognostiseras uppgå till ca 198 mkr. Polisen disponerar inkomsterna från stämmningsmannadelgivningen. Vidare får polisen disponera avgiftsinkomster vid Statens kriminaltekniska laboratorium och Polishögskolan samt för kontorsservice och andra liknande tjänster till andra myndigheter i och kring kvarteret Kronoberg. Polisen disponerar också inkomster från vägverket för kvalitetskontroll av trafiken och liknande uppgifter. Sammanlagt beräknas polisen disponera avgiftsinkomster motsvarande ca 223 mkr utöver avgiftsinkomster enligt 4 och 15 §§ avgiftsförordningen (1992:191).

Slutsatser

Polisens förutsättningar att bekämpa brottsligheten måste förstärkas. Det förutsätter att rationaliseringsarbetet inom polisen fortsätter med oförminskad kraft. Därutöver måste ytterligare resurser tillföras polisväsendet under budgetperioden. Dessa medel skall användas för att modernisera och effektivisera polisverksamheten och inte till någon allmän sanering av polisens ekonomi.

Regeringen anser att polisens anslag skall höjas med 157 mkr och att polisen engångsvis tilldelas 391 mkr fördelat på 273 mkr år 1998 och 118 mkr år 1999. Sammantaget innebär detta att regeringen under budgetperioden 1998 - 2000 satsar 862 mkr på polisen. Höjningen av anslaget skall användas för att säkerställa anställningen av de cirka 400 polisaspiranter som blir klara med sin utbildning under 1997 och som utgör ett betydande resurstillskott som i första hand skall användas för att förstärka närpolisverksamheten. Vidare gör anslagshöjningen det möjligt att påbörja den nya polisutbildningen och ge viss civilanställd personal inom polisen kompletterande utbildning i bl.a. brottsutredning. De engångs-

visa medlen skall användas för att vidta särskilda insatser mot den mc-relaterade brottsligheten och påskynda de IT-projekt som är avgörande för det internationella samarbetet samt för att åstadkomma en effektivare och bättre polis.

Polisens anslagsram för 1998 har utöver satsningarna justerats upp 50 mkr till följd av att det nya pass som skall införas den 1 januari 1998 medför merkostnader för polisen. Vidare har från polisens anslag 109,5 mkr kronor överförts till det nya anslaget B 2 Ekobrottsmyndigheten och 8,1 mkr avseende medel för forskningen vid Polishögskolan överförts till anslaget F 1 Brottsförebyggande rådet. I anslaget för 1998 ingår också den i budgetpropositionen för 1997 aviserade minskningen av anslaget med 55 mkr. Som framgick av budgetpropositionen för 1997 innebär denna minskning ingen besparing.

Vidare har vissa justeringar gjorts av anslaget som motsvaras av ändrade utgifter. Som kompensation för beräknade utgiftsökningar för löner, lokaler m.m. räknas anslaget upp med ca 286 mkr. Vidare minskas anslaget med ca 126 mkr med anledning av att lönekostnadspåslaget 1998 ersätts med försäkringsmässigt beräknade premier fr.o.m. år 1998. Anslaget minskas också med ca 24 mkr med anledning av Statens lokalförsörjningsverks bedömning av hur mycket lokalhyrorna kan sänkas vid omförhandlingar av hyresavtal. Sammantaget föreslås därmed 1998 års anslag uppgå till 10 956 709 kronor. För åren 1999 och 2000 beräknas anslaget till 11 154 590 000 kronor respektive 11 391 745 000 kronor.

A 2. Säkerhetspolisen

1997	Anslag	509 022 ¹
1998	Förslag	516 984
1999	Beräknat	533 372
2000	Beräknat	550 290

1. Beloppen anges i tusental kronor

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att Säkerhetspolisen tilldelas ett anslag för år 1998 på 516 984 000 kronor.